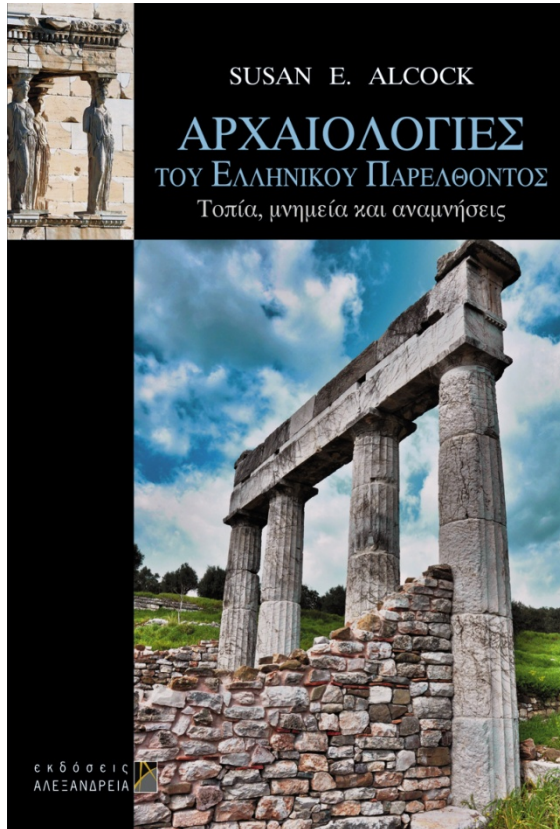

-ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ-

Susan E. Alcock

**Αρχαιολογίες του
ελληνικού
παρελθόντος**
Τοπία, μνημεία και
αναμνήσεις

Μετάφραση: Αντουανέττα Καλλέγια
Επιμέλεια: Τάσος Νικολόπουλος

ISBN: 978-960-221-504-3, σελ.407, σχ.14x21,
α' έκδοση Ιανουάριος 2011, τιμή 23,00 €
(χωρίς ΦΠΑ)

Το βιβλίο αυτό πραγματεύεται ένα θέμα που είναι δύσκολο να προσδιοριστεί και να αναγνωριστεί απ' όλους. Οι λαοί έλκουν την ταυτότητά τους από τις κοινές αναμνήσεις – αυτό που ονομάζουμε «κοινωνική μνήμη»– η οποία με τη σειρά της παρέχει μια εικόνα για το παρελθόν τους κι ένα σχέδιο για το μέλλον τους. Αυτά που θυμούνται για το παρελθόν τους μορφοποιούν την αίσθηση της κοινότητας και προσδιορίζουν τους συμμάχους, τους εχθρούς και τον τρόπο δράσης τους· τα υποστηρίζουν με σθένος και μπορεί να πεθάνουν γι' αυτά.

Η κοινωνική μνήμη είναι μια δύναμη πολύ ισχυρή αλλά και πολύ φευγαλέα. Οι μνήμες επικαλύπτονται και ανταγωνίζονται η μία την άλλη, με τον καιρό μεταβάλλονται ή διαγράφονται – ο κόσμος ξεχνά. Τα προβλήματα διογκώνονται όταν μιλούμε για λαούς του μακρινού παρελθόντος. Πώς θα πρέπει να συλλάβουμε, για παράδειγμα, τις μνήμες των αρχαίων Ελλήνων; Ο Πήτερ Μπερκ έθεσε ορθά το ερώτημα που αποτελεί και τον κορμό αυτού του βιβλίου: «Ποιος θέλει ποιον να θυμάται τι και γιατί; Ποιανού η εκδοχή του παρελθόντος καταγράφεται και διατηρείται;»

Το παρόν βιβλίο προτείνει έναν εναλλακτικό τρόπο αντιμετώπισης του ζητήματος, παντρεύοντας τη μνήμη με την αρχαιολογία και ειδικότερα με τις μαρτυρίες που παρέχουν τα μνημεία και τα τοπία. Οι μνήμες, όπως και τα τεχνουργήματα, είναι σφηνωμένα και ενταγμένα μέσα σ' ένα υλικό πλαίσιο. Εξετάζοντάς το, επεκτείνουμε το εύρος των αναμνηστικών πρακτικών που μπορούμε ν' αναγνωρίσουμε και να μελετήσουμε, επιστρέφοντας στους λαούς του παρελθόντος μέρος των αναμνήσεών τους.

Η συγγραφέας εξετάζει τρεις περιπτώσεις, που αφορούν διαφορετικές χρονικές περιόδους και διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές. Και οι τρεις ωστόσο περιστρέφονται γύρω από έναν λαό που βρισκόταν υπό ειδικό καθεστώς καταπίεσης και συνθήκες μετασχηματισμού (στρατιωτική κατάκτηση ή προσάρτηση): πρόκειται για την Ελλάδα της πρώιμης Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, την Κρήτη της ελληνιστικής και της ρωμαϊκής εποχής, τη Μεσσηνία από τους αρχαϊκούς μέχρι τους ελληνιστικούς χρόνους.

(Από το οπισθόφυλλο του βιβλίου:)

Θέμα πολυσυζητημένο πλέον σε ακαδημαϊκούς κλάδους και στα μέσα επικοινωνίας, η κοινωνική ή συλλογική μνήμη –οι αναμνήσεις δηλαδή που μοιράζονται τα μέλη μιας ομάδας– δημιουργεί μια κοινή ταυτότητα και παρέχει στους λαούς μια εικόνα για το παρελθόν τους αλλά κι ένα όραμα για το μέλλον. Ανάλογες κοινές αναμνήσεις διέθεταν βέβαια οι άνθρωποι στην αρχαιότητα, μόνο που, πέρα από κάποιες περιγραφές εκλεκτών στοχαστών, είναι δύσκολο να τις ανακτήσουμε. Το βιβλίο αυτό δείχνει ότι ο υλικός πολιτισμός και πιο συγκεκριμένα οι αρχαιολογικές μαρτυρίες των τοπίων και των μνημείων μπορούν να αποκαλύψουν διαδρομές της μνήμης και της λήθης –μνημονικές πρακτικές και μορφές συλλογικής αμνησίας– σε κοινωνίες του παρελθόντος. Τρεις διεξοδικές μελέτες εστιάζουν σε κοινωνίες που βρίσκονταν σε φάση διαφορετικού κάθε φορά μετασχηματισμού: στην Ελλάδα την πρώτη περίοδο της ρωμαϊκής κατάκτησης, στην ελληνιστική και ρωμαϊκή Κρήτη και στη Μεσσηνία από τους αρχαϊκούς ως τους ελληνιστικούς χρόνους. Τα υλικά κατάλοιπα επιτρέπουν να παρακολουθήσουμε πώς ανταποκρίθηκαν οι κοινωνικές ομάδες σ' αυτές τις προκλήσεις και πόσο διαφορετικά χρησιμοποιούσαν, στο παρελθόν, το παρελθόν τους.

«Η Άλκοκ μας προκαλεί να δούμε ότι οι άνθρωποι κινούνται σ' έναν κόσμο κατάμεστο από κτίρια και κείμενα που κατά κάποιο τρόπο συνομιλούν μεταξύ τους και με τους διαβάτες που περιπλανώνται ανάμεσά τους. Μην ξεχνάτε να αφουγκραστείτε τη ρητορική του τοπίου μέσα στην πόλη και τη ρητορική της πόλης μέσα στην αυτοκρατορία. Η Άλκοκ μας παροτρύνει να βάλουμε το αυτί σ' αυτό το τόσο βραχύδες έδαφος, για ν' ακούσουμε αναμνήσεις που έχουν θεωρηθεί εύχρηστες, παρελθόντα που προσφέρονται για σημερινή οικειοποίηση.»

LAURA NASRALLAH, Harvard Divinity School

«Το σημαντικό αυτό βιβλίο, που η ανοιχτόμυαλη προσέγγισή του αποφεύγει τις έτοιμες ταμπέλες και δίνει έτσι πολύ χώρο σε επινοητικές ερμηνείες ουσιώδεις για το θέμα, είναι καίριο για την πολιτισμική και πολιτική ιστορία . . . Η Άλκοκ γράφει με αυτοπεποίθηση και αυθεντία προτείνοντας ποικίλους νέους τρόπους να προσεγγίσουμε αυτό που σίγουρα ήταν ένα σημαντικό μέρος του αρχαίου κόσμου.»

BRYN MAWR, *Classical Review*

Η **Susan E. Alcock** είναι καθηγήτρια Κλασικής Αρχαιολογίας και Κλασικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο του Μίσιγκαν και Έφορος στο Μουσείο Αρχαιολογίας Kelsey. Έλαβε το διδακτορικό της από το Πανεπιστήμιο του Καίμπριτζ και δίδαξε στο Πανεπιστήμιο του Ρέντινγκ. Είναι συγγραφέας του βιβλίου *Graecia Capta: The Landscapes of Roman Greece* (1993) και επιμελήτρια των *Placing the Gods: Sanctuaries and Sacred Space in Ancient Greece* (1994, μαζί με τον R. G. Osborne), *The Early Roman Empire in the East* (1997), *Pausanias: Travel and Memory in Roman Greece* (2001, μαζί με τους J. Cherry και J. Elsner) και *Empires: Perspectives*

from Archaeology and History (2001, μαζί με τους T. D'Altroy, K. Morrison και C. Sinopoli). Έχει τιμηθεί με το βραβείο Henry Russel από το Πανεπιστήμιο του Μίσιγκαν. Είναι μέλος της εκδοτικής επιτροπής των περιοδικών *Journal of Archaeological Research*, *Journal of Social Archaeology* και *Archaeological Dialogues*, καθώς και των σειρών «Ο Ελληνικός Πολιτισμός στον Ρωμαϊκό Κόσμο», «Θέματα της Σύγχρονης Αρχαιολογίας» και «Παγκόσμια Αρχαιολογία» του Cambridge University Press.